

Островий О.В., канд. наук з держ. упр., доктор філософії,
Донецький державний університет управління, м. Маріуполь, Україна
Суханов О.Д., здобувач вищої освіти, другий (магістерський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ЯК СИСТЕМИ ЗНАНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сьогодні Україна стоїть на шляху побудови правової держави, остаточного запровадження інститутів ринкової економіки, створення якісно нового суспільства, зорієнтованого на пріоритет загальнолюдських цінностей, модифікацію та модернізацію функціонального призначення державних органів, запровадження партнерських взаємовідносин особи й органів держави. Досягти позитивних результатів відповідних державотворчих та правотворчих процесів є можливим у разі дотримання принципу науковості, наявності ґрунтовних напрацювань у сфері юридичної науки, тісного взаємозв'язку юридичної науки, нормотворчості і правозастосування. Від якості наукової юридичної бази залежить ефективність державотворчих і правотворчих процесів та їх результативність.

Поняття «наука» включає наукові знання про дійсність, що утворюють у сукупності наукову картину світу, а також діяльність з одержання цих знань, метою якої є опис, пояснення і прогнозування процесів і явищ дійсності. Даний термін вживається для позначення однієї з форм суспільної свідомості, системи знань про дійсність, сфери людської діяльності, метою, призначенням і функцією якої є напрацювання і систематизація знань про дійсність, окремих галузей науки. Коли наука розглядається як сукупність знань про дійсність, до її складу входять гіпотези та теорії, закони та тенденції, принципи та постулати, методи, категорії та поняття, наукові факти, наукові проблеми та завдання тощо. Юридична наука в енциклопедичній літературі визначається як система знань про об'єктивні закономірності розвитку держави і права, їх місце і роль у суспільному житті [3, с. 472].

Юридична наука вивчає процес зародження та розвитку права як соціального явища; стадії розвитку та їх причини; пояснює як відбувався розвиток даної науки [1, с. 274]. Вона досліджує місце і роль держави і права у суспільному житті. Ці два суспільні явища, феномени (державу і право) юридична наука завжди розглядає у сукупності та взаємозв'язку.

Юридичній науці притаманні наступні характерні риси, а саме: наукові знання про право існують у певній системі, послідовно і всебічно розкриваючи усі зв'язки, відносини, властивості правових явищ; завдання наукового пізнання у сфері права зводяться до виявлення закономірних

процесів державно-правових явищ; правознавство є системою об'єктивних знань про право, що ґрунтуються на існуючих правових явищах [1, с. 274].

В юридичній науці як системі знань виділяють два рівні: емпіричний (наукові факти – джерела знань про властивості явищ та предметів державно-правової дійсності, що спостерігаються емпірично; емпіричні закони – знання про визначені тенденції їх розвитку тощо) і теоретичний (на теоретичному рівні юридичної науки висуваються наукові гіпотези, формулюються поняття, категорії й закони, створюються теорії та концепції державно-правових явищ, формуються рекомендації та пропозиції щодо їх удосконалення).

Первинним елементом юридичної науки як системи є наукове знання, яке формується у процесі здійснення наукової діяльності, зокрема дослідження об'єктів. Об'єктами дослідження є будь-які правові явища: право, джерела права, правотворчість, правозастосування, юридична відповідальність, правові системи, норми права, правочини, трудові договори, провадження, право власності, законотворчий процес, правові відносини, суб'єкт права, правовий статус особи, приватне та публічне права тощо [2, с. 23].

Предметом юридичної науки є змістові риси держави і права. Фактично два різні об'єкти, держава і право, досліджуються і аналізуються юридичною наукою з позицій єдиного предмета, як такі, що перебувають у діалектичному зв'язку. Юридичною наукою застосовуються загальні наукові методи пізнання: історичний, діалектичний, структурно-функціональний, порівняльний тощо [1, с. 280].

Отже, основне призначення юридичної науки полягає у сприянні вирішенню практичних завдань соціальних перетворень на основі пізнання та усвідомлення відповідних суспільних процесів та явищ. На сучасному етапі українська юридична наука ґрунтується на досягненнях і досвіді вітчизняної юриспруденції та юриспруденції зарубіжних країн, на ідеях і цінностях прав і свобод людини та громадянина.

Література

1. Діденко О.М. Місце юридичної науки в системі суспільних наук: зародження, становлення та розвиток. *Вісник аграрної науки*. 2013. № 4-5. С. 273-282.

2. Луць Л. Сучасна українська правова наука: деякі проблеми та перспективи. *Історико-правовий часопис*. 2016. № 2. С. 20–26.

3. Юридична енциклопедія: в 6 т. / ред. упорд. Ю.С. Шемшученко. Київ: Українська енциклопедія, 2004. Т. 6. 2004. 768 с.